

Nr 446.

Av herr **Hagberg** i Malmö **m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 66, med förslag till förordning om fortsatt tillämpning i viss del av förordningen den 4 juni 1948 (nr 278) med provisoriska bestämmelser om investeringsfond för ersättande av normallager, m. m.*

I en den 16 sistlidne februari avlämnad proposition, nr 66, har Kungl. Maj:t framlagt förslag till förordning om fortsatt tillämpning i viss del av förordningen den 4 juni 1948 (nr 278) med provisoriska bestämmelser om investeringsfond för ersättande av normallager, m. m.

Alltsedan år 1942 har genom olika förordningar, senast den sistnämnda, möjlighet beretts en rörelseidkare, som på grund av varubrist icke kunnat vidmakthålla den för rörelsens bedrivande erforderliga lagerkvantiteten utan nödgats vidkännas lagerminskning, att skattefritt få reservera det för lagerinköp erforderliga kapitalet till ett senare år. Det i promemorian framlagda förslaget innebär, att denna möjlighet upphäves.

Förordningen med provisoriska bestämmelser om investeringsfond för ersättande av normallager m. m. har emellertid en dubbel funktion att fylla. 1944 års allmänna skattekommitté erinrar i sitt betänkande (SOU 1949: 9) att enligt 19 och 28 §§ kommunalskattelagen ersättning, som på grund av försäkring av fast eller lös egendom utfallit vid inträffat försäkringsfall, beskattas där den utfallna ersättningen är att anse som intäkt av rörelse. Inträffar ett försäkringsfall under sådana omständigheter, att hela intäkten måste uppgivas till beskattning, vilket kan inträffa t. ex. då ett brandskadat lager icke kan förnyas på grund av varubrist eller annan orsak, kan, enligt vad kommittén framhåller, beskattningens verkningar bliva ur rättvisesynpunkt otillfredsställande. Detta spörsmål hade emellertid, fortsätter kommittén, redan beaktats genom förordningen den 4 juni 1948 med provisoriska bestämmelser om investeringsfond för ersättande av normallager, m. m. Den lättnad i beskattningen, som medgäves enligt dessa bestämmelser, funne kommittén befogad. Även det sätt, på vilket spörsmålet lösts, syntes tillfredsställande. Beskattningens olägenheter i dessa fall berodde nämligen icke blott på den statliga inkomstkattens progressivitet utan även på brist på avskrivningsunderlag. Det vore under sådana omständigheter naturligtast, att problemet löstes efter de principer, på vilka nyssnämnda förordning byggde.

Taxeringstekniskt har problemet lösts efter samma linjer beträffande såväl lager som inventarier. Enligt 2 § sista stycket i nyssnämnda förordning äger nämligen en rörelseidkare i sådana fall, där lagerminskningen förorsakats av

statligt förfogande, eldsvåda eller därmed jämförlig, av den skattskyldiges åtgöranden oberoende anledning, rätt att vid taxering åtnjuta avdrag för avsättning till investeringsfond för ersättande av normallager, även om avsättningen uppgår till högre belopp än vad som enligt den för sådan avsättning gällande huvudregeln högst får avdragas. Genom den enkla anordningen att medgiva undantag från berörda huvudregel har således en investeringsfond för ersättande av normallager (resp. förkrigslager), på sätt kommittén konstaterat, alltsedan år 1942 kunnat fungera såsom en s. k. eldskadefond, såvitt lagertillgångar angår. För åstadkommande av enahanda resultat vid den skattemässiga inkomstberäkningen, såvitt angår ersättning för maskiner och andra inventarier, vilka förlorats på grund av någon av ovannämnda anledningar, har det däremot varit nödvändigt inrätta en särskild investeringsfond för ersättande av förlorade inventarier, den s. k. eldskadefonden för inventarier, som avses i 2 § b) i ovannämnda förordning den 4 juni 1948.

Den föreliggande propositionen innebär, att även vid taxering, som verkställes åren 1951—1953, avdrag under i förordningen angivna förutsättningar medges för avsättning till investeringsfond för ersättande av förlorade inventarier. Därigenom komma således hittills gällande bestämmelser för förhindrande av de av kommittén konstaterade obilliga verkningarna i beskattningshänseende att provisoriskt förlängas, i vad angår ersättning för maskiner och inventarier, medan däremot de alltsedan år 1942 gällande bestämmelserna i samma syfte rörande beskattning av brandstodsersättning o. d. för lagertillgångar föreslås skola upphävas. Någon motivering för denna olikartade behandling av de båda ifrågakarande beskattningsfrågorna, vilka dock i materiellt hänseende äro helt likartade, lämnas icke i propositionen.

Vi sakna därför kännedom om de skäl, som föranlett framläggandet av förslaget i sistnämnda del. Enligt vår mening föreligga emellertid lika starka skäl för bibehållande av bestämmelser, som möjliggöra att utfallande ersättning kan användas för återanskaffning av förlorade lagertillgångar som för anskaffning av förlorade maskiner och inventarier.

För att ytterligare belysa den föreliggande frågan må hänvisas till en i tidskriften Gjallarhornet nr 1 för år 1951 s. 7 intagen redogörelse för brandskador under år 1950, avseende värden å 100 000 kronor och däröver. Till komplettering av de i tidskriften lämnade uppgifterna vilja vi anföra några exempel på de belopp, varmed ersättning för förlorade lagertillgångar i anledning av en del av de i tidskriften omnämnda eldsvådorna, enligt vad vi inhämtat, blivit utbetalade. Ett statsägt aktiebolag omkring 350 000 kronor, en skoaffär 280 000 kronor, en radiofabrik omkring 750 000 kronor, en vagnfabrik omkring 200 000 kronor, en möbelfabrik omkring 35 000 kronor, en lanthandel omkring 45 000 kronor, en skofabrik omkring 200 000 kronor och en brädgård 750 000 kronor. Åtskilliga av dessa belopp synas hava uppburits av företag, som icke ägts av juridisk person.

Det ligger i sakens natur, att avhjälpande av de skador eldsvådorna för-

orsakat vederbörande företag ytterligare skulle försvåras, om den utfallna skadeersättningen för lagret väsentligen bleve reducerad av skatter. Särskilt i sådana fall, då rörelsen bedrivs av fysiska personer, för vilka den statliga inkomstskatten är progressiv, framstår denna beskattning, såsom förenämnda kommitté framhållit, obillig ur rättvisesynpunkt, då ju beskattningen i ett dylikt fall ofta drabbar under flera år ackumulerad inkomst.

Vi anse därför, att de i föreliggande proposition föreslagna särskilda bestämmelserna rörande beskattning av uppbyggnadsförsäkringssumma o. d. för förlorade inventarier även böra gälla sådan ersättning för förlorade lagertillgångar.

Frågan torde lagtekniskt lämpligen böra regleras på så sätt, att giltighetstiden för förordningen den 4 juni 1948 (nr 278) med provisoriska bestämmelser om investeringsfond för ersättande av normallager m. m. icke till någon del förlänges utan att i stället antages en förordning med provisoriska bestämmelser om särskild investeringsfond för ersättande av förlorade inventarier och lagertillgångar. Förslag till en dylik förordning bifogas.

Förslaget bygger i tillämpliga delar på samma principer som förenämnda förordning, och 6—10 §§ i förslaget äro helt likalydande med motsvarande författningsrum i denna. Med hänsyn härtill torde någon speciell motivering för förordningen knappast vara erforderlig. Vi vilja allenast framhålla, att tillämpningen av en i överensstämmelse med vårt förslag utformad förordning icke torde ställa taxeringsmyndigheterna inför andra problem än de som förelegat vid tillämpningen av ovannämnda, år 1948 utfärdade förordning. Självfallet skulle dock den av oss föreslagna förordningen liksom ock de i förevarande proposition föreslagna bestämmelserna bli förenade med väsentligt mindre arbete för dessa myndigheter än 1948 års förordning, eftersom fråga endast är om strängt begränsade undantagsfall av katastrofartad och liknande natur.

Under åberopande av vad vi sålunda anfört hemställa vi,

att riksdagen, med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 66 med förslag till förordning om fortsatt tillämpning i viss del av förordningen den 4 juni 1948 (nr 278) med provisoriska bestämmelser om investeringsfond för ersättande av normallager m. m. för sin del måtte antaga följande förslag till förordning med provisoriska bestämmelser om särskild investeringsfond för ersättande av förlorade inventarier och lagertillgångar.

1 §.

Vid beräkning av nettointäkt av rörelse enligt kommunal-skattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt under de beskattningsår, för vilka taxering verkställes åren 1951—1953, äger skattskyldig njuta avdrag i enlighet med bestämmelserna

i denna förordning för belopp, som av årsvinsten avsättes till investeringsfond för ersättande av förlorade inventarier och lagertillgångar.

2 §.

Avdrag enligt 1 § må för visst beskattningsår icke överstiga ett belopp, motsvarande sådan i den skattepliktiga inkomsten för beskattningsåret ingående ersättning för maskiner eller andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier eller för tillgångar, avsedda för omsättning eller förbrukning i rörelsen, som den skattskyldige åtnjutit på grund av statligt förfogande, eldsvåda eller därmed jämförlig, av den skattskyldiges åtgörande oberoende anledning.

3 §.

Investeringsfond må jämlikt denna förordning tagas i anspråk under visst beskattningsår *dels* för avskrivning å maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier, som anskaffats under beskattningsåret, *dels ock* för nedskrivning å råvaror samt hel- och halvfabrikat med högst ett belopp motsvarande kostnaderna under beskattningsåret för tillverkning eller anskaffning av dylika tillgångar, i den mån tillverkningen eller anskaffningen innefattar lagerökning under året.

4 §.

För beskattningsår, under vilket medel avsatta till investeringsfond tagits i anspråk jämlikt denna förordning, må vid taxeringen avdrag för i 3 § avsedd avskrivning å inventarier eller nedskrivning å varulager med belopp svarande mot fondens minskning ej ske, men skall så anses, som om den ifrågasvarande tillgången i beskattningsavseende avskrivits eller nedskrivits med det i anspråk tagna beloppet.

5 §.

Hava till investeringsfond avsatta medel icke tagits i anspråk senast under det beskattningsår, för vilket taxering sker under sjätte taxeringsåret efter det, då avdrag för avsättningen ägt rum, skola medlen upptagas såsom skattepliktig

intäkt av rörelse för nämnda beskattningsår. Till beloppet skall därvid läggas ränta, beräknad efter tre procent om året för det antal taxeringsår som förflutit efter det, då avdraget för avsättningen skett, till och med det då beloppet taxeras.

Vid den taxering, då återföring till beskattning sker, må varken nettointäkten eller den till kommunal inkomstskatt uppskattade inkomsten av den förvärvskälla, varom fråga är, upptagas lägre än den till beskattning återförda fondavsättningen jämte ränta.

6 §.

Har skattskyldig tagit investeringsfond i anspråk i annan ordning än i 3 § sägs, eller har skattskyldig trätt i likvidation, skola till fonden avsatta medel återföras till beskattning för det beskattningsår, varunder fonden tagits i anspråk eller beslutet om likvidationen fattats. Till beloppet skall därvid läggas ränta enligt i 5 § angivna grunder, dock att i fall av likvidation räntan skall beräknas efter endast två procent.

Vid återföring av medel till beskattning enligt första stycket skall vad i 5 § andra stycket sägs äga motsvarande tillämpning.

7 §.

Vid tillämpning av denna förordning skola tidigare till investeringsfond avsatta medel anses hava tagits i anspråk före senare avsättningar.

8 §.

Har taxeringsnämnd påfört taxering enligt 5 eller 6 §, skall taxeringsnämndens ordförande i förekommande fall lämna taxeringsnämndsordförandena i de övriga taxeringsdistrikt, där taxering bör äga rum, erforderliga meddelanden till ledning vid taxeringen inom dessa distrikt.

9 §.

Skattskyldig, som gjort avsättning till investeringsfond enligt denna förordning, är pliktig att vid självdeklaration för det beskattningsår, då avsättningen ägt rum, ävensom för varje påföljande beskattningsår, intill dess de avsatta medlen avförts

ur fonden, foga uppgift enligt formulär, som fastställles av Kungl. Maj:t, rörande avsättning av medel till fonden samt fondens användning och avveckling.

10 §.

För tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter meddelas av Kungl. Maj:t.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då den enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

I samband med denna förordnings ikraftträdande skall följande iakttagas:

Har avsättning av medel till investeringsfond enligt denna förordning icke skett i balansräkningen för det beskattningsår, för vilket taxering verkställes år 1951, må såsom fondavsättning godkännas förklaring av den skattskyldige, att i räkenskaperna för det på ifrågavarande beskattningsår följande räkenskapsåret överföring till sådan fond skall göras av vinstmedel för beskattningsåret, vilka kunnat disponeras för det ändamål, vartill fonden jämlikt 3 § må tagas i anspråk. Förklaring som nu sagts jämte uppgift enligt 9 § må avgivas till taxeringsnämnd, innan denna fattat beslut rörande taxeringen, eller till prövningsnämnd i samband med besvär inom den i 119 § taxeringsförordningen angivna tiden.

Stockholm den 7 mars 1951.

Erik Hagberg,
Malmö.

J. Onsjö.

Sven Wedén.

Gustaf Kollberg.
